

Orosz Zoltán

# A Magyar Honvédség előtt álló kihívások a XXI. században

DOI 10.17047/HADTUD.2017.27.3–4.77

A II. világháborút követő évtizedekben a nemzetközi háborúk ritkábbak lettek. A fegyveres konfliktusok egyre inkább a nemzetállamok határain belül zajlanak az állami és nem állami fegyveres erők között. Domináns formája a felkelés vagy polgárháború. A modern biztonsági erők, létszámuk, felszerelésük és kiképzésük ellenére, gyakran képtelenek leküzdeni a nem állami hadviselő fél rozsdás kézfegyverekkel felszerelt, rongyos erőit. Az 1980-as években e jelenség magyarázatára született az Egyesült Államokban a hadviselés generációinak elmélete. Az elmélet megalkotói szerint a hadviselés fejlődése egy evolúciós folyamat, melyet felismerhető és jól azonosítható dialektikus minőségi változások osztanak elkülöníthető generációkra. Az elmélet megalkotói a generációk sorát a harmincéves háborút lezáró Vesztfáliai Békével (1648) kezdik, és nem elemzik a korábbi évezredek hadviselési formáit. A vesztfáliai béke paradigmaváltást elindító esemény, mert ebből a magból szökkenet szárba a modern nemzetállamok rendszere, és innen kezdődik az állam hadviselési monopóliuma.

## A hadviselés generációi

A hadviselés első generációja (a 17. század derekától a 19. század derekéig) a vonalban, oszlopban és négyszögben harcoló embertömegek kora. A harcjelzések fegyverrel, alaposan kiképzett csapatokat követeltek. A veszteségek pótlása költséges volt, ezért az erők megőrzése közel olyan fontos volt, mint az ellenség legyőzése. A cél nem az ellenség megsemmisítése volt, hanem olyan előny kivívása (például egy kulcsfontosságú tereptárgy elfoglalása) ami az ellenség számára túl kockázatosá teszi a további harcot. E harcjelzések egy rendezettségre és vasfegyverre alapozott katonai kultúrát teremtettek. A hadművelési művészet nem létezett, mint a hadművészet különálló szintje, de számos hadjáratban megfigyelhető volt, mint gyakorlat.<sup>1</sup>

A második generáció a krími háborúval, az amerikai polgárháborúval, és a német és olasz egységet megteremtő háborúkkal érkezett el. A hadiipari tömegtermelés és a

1 Kiss Álmos Péter: A negyedik generációs konfliktusok jellemzői és tapasztalatai. p. 18. [https://www.academia.edu/1390043/A\\_negyedik\\_gener%C3%A1ci%C3%B3s\\_konfliktusok\\_jellemz%C5%91i\\_%C3%A9s\\_tapasztalatai](https://www.academia.edu/1390043/A_negyedik_gener%C3%A1ci%C3%B3s_konfliktusok_jellemz%C5%91i_%C3%A9s_tapasztalatai) (Letöltés dátuma: 2017. június 8.)

fegyverek műszaki fejlődése nagyságrendekkel növelte a csapatok tűzerjét. A vasút és a távíró (később a gépkocsi, a telefon és a rádió) lehetővé tette nagy seregtettek gyors és összehangolt mozgatását. A harceljárások lineárisak maradtak: a védelem igyekezett megakadályozni minden betörést; támadásban a lövész alegységek igyekeztek arcvonalat tartani. A hadművészet elfogadott és elismert része lett a hadművelleti művészet. A rendezettség kultúrája fennmaradt, a fegyelem alapja a kényszer volt. A kezdeményezést nem méltányolták, mert a tervet és az összhangot veszélyeztette.

A német hadsereg 1918. tavaszi offenzívájával kezdődött a manőver-háborúk kora, a *hadviselés harmadik generációja*. Megsemmisítés helyett a cél: megbénítani az ellenség harcvezetését. A harc nonlinearis. Támadásban egy harmadik generációs haderő az ellenség erős pontjait és fő erőit megkerülve, váratlan irányokból zúzza szét azokat. Védelemben az ellenséget egy mélységben tagolt védelmi körzetbe vonja, és csak akkor indít ellentámadást, amikor a támadás lendülete kimerült. Megváltozik a katonai kultúra: a fegyveres erők a helyzetre, az ellenségre koncentrálnak; a parancsnok a kívánt eredményt írja elő, a végrehajtás módját a beosztott kezdeményezésére és szakértelmére bízva (feladatorientált vezetés).<sup>2</sup>

A *negyedik generációban* az egyik hadviselő egy állam, az állam minden jellemzőjével, tulajdonságával, jogával és kötelezettségével. A másik (és adott esetben a harmadik, negyedik és ötödik – egy aszimmetrikus konfliktusban több hadviselő is lehet) állami ismérvek nélküli, nem állami szereplő. Nem élvezi az állami léthez fűződő jogokat – ugyanakkor az állami léthez fűződő kötelezettségek sem terhelik. E státuszbeli különbség egyik következménye az erőkülönbség. Egy nagyon fontos tényező: az állam erőfölénye akkora, hogy a szembenálló erők összehasonlítása egyszerűen értelmezhetetlenné válik.<sup>3</sup>

Az eljárások sem összehasonlíthatóak: a nem állami hadviselő az állam erőinek alkalmazhatósági szintje alatt működik és olyan eljárásokat is alkalmaz (például utcai politizálás és zavargások), amelyeket általában nem tekintünk a hadviselés részének. Összemérhetetlenek az erőforrás-igények: a biztonsági erők eszközei milliókba kerülnek, kezelőiket éveken át kell képezni – a nem állami hadviselő eszközei olcsók, gyakran házi készítésűek, kezelésük minimális felkészítést kíván.<sup>4</sup>

Egyenként a fentiek nem írnak le új jelenséget: a felkelések már a rómaiaknak is gondot okoztak. A 18. és 19. században a gyarmati lázadások mindennaposak voltak, és a politikai terrorizmus sem volt ismeretlen. Egészen az 1940-es évekig ezek viszonylag könnyen kezelhető belpolitikai problémák voltak. Ami igazán új, az az aszimmetrikus konfliktusok domináns szerepe. A nem állami hadviselő (legyen az gerilla, felkelő, terrorista, szabadságharcos), immár nem a reguláris erőket támogató segédcsapat, hanem a konfliktust kezdeményező, a reguláris erőkkel gyakorlatilag egyenrangú (és azoknál gyakran sokkal sikeresebb) hadviselő. Egy paradigmaváltás

2 Uo., p. 20.

3 Uo.

4 Besenyő János: Low-cost attacks, unnoticeable plots? Overview on the economical character of current terrorism. Strategic Impact Volume 62, Issue 1, pp. 83–100. (2017)  
<https://www.cceol.com/search/article-detail?id=531307>

tanúi vagyunk – visszatérést látunk a hadviselés korábbi formájához, az állam hadviselési monopóliuma előtti időkhöz.<sup>5</sup>

A közelmúlt eseményei (elsősorban az ukrainai események) azt mutatják, hogy egyes államok is sikerrel tudják alkalmazni a negyedik generációs hadviselés eljárásait (hibrid és szürke zóna kihívások).<sup>6</sup>

### A Magyar Honvédség megújulása

Mindezen fundamentális változások elengedhetetlenné tették a fegyveres erők, így a Magyar Honvédség számára is, hogy reagálva a megváltozott kihívásokra, lépést tartva a változásokkal, megújuljon és adaptálódjon. Ez az adaptáció pedig hatékonyan csak és kizárólag átfogó megközelítésben lehetséges: szükségesek a szervezeti, a jogi és a haditechnikai változtatások.

2016. július 1-jén a hazai transzformációs terület szinte egészét megtestesítő parancsnokság jött létre, MH Hadkiegészítő, Felkészítő és Kiképző Parancsnokság (MH HFKP) néven.<sup>7</sup> A jogelőd szervezetektől átvett osztályok mellett, vagy azok részleges átalakulásával három osztály kapott témánk szempontjából is kiemelt területet.

Annak érdekében, hogy egy irányítás alatt összpontosuljon a terület és ezáltal még hatékonyabbá váljon, 2016. december 1-jén MH HFKP parancsnoka szolgálati alárendeltségébe került az MH Béketámogató Kiképző Központ, az MH Bakony Harckiképző Központ, az MH Katonai Igazgatási és Központi Nyilvántartó Parancsnokság, majd 2017. február 1-jén az MH Altiszti Akadémia és az MH Ludovika Zászlóalj kiképzési feladatai is.<sup>8</sup>

A megváltozott biztonsági környezet megköveteli a fegyveres erők alapvető átformálását is. Ehhez nem elég új egyenruhát rendszeresíteni, strukturális és gondolkodásbeli átalakulásra van szükség.

Az új körülményekhez való alkalmazkodás része az *önkéntes, területvédelmi elvű tartalékos rendszer*. A tervek szerint minden járásban egy-egy századot kell létrehozni. A járási lőterek építése is a területvédelmi erők szinten tartó kiképzését szolgálja majd. Bár a területvédelmi rendszer még csak kialakulófélben van, alapvető szerepet fog játszani abban, hogy a honvédelem ügye ismét nemzeti, osztársadalmi ügy legyen.<sup>9</sup>

5 Kiss Álmos Péter: Biztonsági kihívások és veszélyek az új Európában. In: Nemzeti művelődés egységű világ. (Szegedy-Maszák, Mihály főszerk.). Budapest, Nap Kút kiadó, 2010. pp. 316–332. ISBN 978-963-263-142-4

6 Uo.

7 47/2016. (VIII. 31.) HM utasítás egyes honvédelmi miniszteri utasítások módosításáról [http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy\\_doc.cgi?docid=A16U0047.HM&timeshift=ffffff4&txreferefer=00000001.TXT](http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A16U0047.HM&timeshift=ffffff4&txreferefer=00000001.TXT) (Letöltés dátuma: 2017. június 8.)

8 MH Hadkiegészítő, Felkészítő és Kiképző Parancsnokság. Honvedelem.hu, 2016. [http://www.honvedelem.hu/szervezet/mh\\_hadkiegeszito\\_felkeszito\\_es\\_kikepzo\\_parancsnoksag](http://www.honvedelem.hu/szervezet/mh_hadkiegeszito_felkeszito_es_kikepzo_parancsnoksag) (Letöltés dátuma: 2017. június 8.)

9 72/2016. (XII. 23.) HM utasítás az önkéntes tartalékosok területvédelmi feladatokra történő felkészítését végző szervezetek átalakításával és a területvédelem járási szintű feladatrendszerével összefüggő szervezési feladatokról, valamint egyes honvédelmi miniszteri utasítások módosításáról [https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy\\_doc.cgi?docid=A16U0072.HM&timeshift=ffffff4&txreferefer=00000001.TXT](https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A16U0072.HM&timeshift=ffffff4&txreferefer=00000001.TXT) (Letöltés dátuma: 2017. június 8.)

A területvédelmi tartalékosok egy *hibrid/szürke zóna* támadás elhárítása során is kiemelkedő szerephez jutnak, mert helyismeretükkel, motivációjukkal és állandó jelenlétükkel afféle társadalmi védőoltásként jelentősen megnehezítik a támadó dolgát. Ennek a korábban már bemutatott MH HFKP, valamint az annak alárendeltségében járási alapon szerveződő területvédelmi elvű alakulatok adnak keretet. Ezek feltöltése és természetesen a Magyar Honvédség egésze szempontjából is fontos utánpótlás biztosítása kapcsán fontos mérföldkő a *katonai toborzás*, melynek a kor társadalmi elvárásainak is megfelelő honlapot (*l. irányasereg.hu*) indított útjára a parancsnokság.<sup>10</sup>

A Magyar Honvédség iraki és afganisztáni tapasztalatai megmutattak még egy fejlesztési irányt: jelentősen felértékelődött a *különleges műveleti erők* szerepe.<sup>11</sup> Ennek megfelelően a MH folyamatosan fejleszti különleges műveleti erőit, melyek nemcsak az expedíciós műveletekben állják meg a helyüket, hanem a hibrid és szürke zóna kihívások kezelésében is kulcsfontosságúak.

A megváltozott kihívások, az aszimmetrikus fenyegetés, a nemzetközi terrorizmus, a tömeges illegális migráció, a rendelkezésre álló források (hazai és amerikai) ésszerű felhasználásának szükségessége ismét előtérbe állította egy gyorsan reagálni képes, korszerű, könnyű fegyverzettel felszerelt, egységes irányítás alatt működő, a hagyományos katonai szervezetekkel nem vagy csak korlátozottan megoldható feladatok végrehajtására, speciális harcjelöléseket alkalmazó katonai szervezet létjogosultságát. Ennek eredményeként, 2016. január 1-jén az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj és az MH 88. Könnyű Vegyes Zászlóalj fúziójával létrejött az MH vitéz Bertalan Árpád 2. Különleges Rendeltesű Ezred.<sup>12</sup>

Az ezred harcoló, harctámogató, harci kiszolgáló-támogató alegységekből és egy egészségügyi központból áll. Fő feladatait a két zászlóalj hajtja végre, erősítve egymást. Az alakulat szervezeti kialakításának köszönhetően képes végrehajtani a különleges műveletek, valamint a könnyűlövész harcjelölések teljes spektrumát, szükség szerint alkalmazva az ejtőernyős, a bűvár, a légi szállítású, a kerek páncélozott harcjárműves, a kerek járműves, a rohamcsónakos vagy a gyalogos kijuttatási módokat. Az alegységek feladat-végrehajtását nagyfokú önállóság és precizitás jellemzi.

2016. március 1-jével a rendész zászlóaljból MH Katonai Rendészeti Központ (MH KRK) néven önálló, közvetlenül a vezérkari főnök irányítása alá tartozó, dandár jogállású szervezet jött létre, Budapest központtal, kihelyezett rendészeti csoportokkal Debrecenben, Szolnokon, Hódmezővásárhelyen, Kaposváron, Székesfehérváron és Győrben. Az MH KRK elsőként kapott új, korszerű egyenruhát, gépjárműtechnikát. Elsősorban nemzetközi szerepvállalásból adódó missziós feladatok ellátására bűnügyi

10 Online elérhetőség: <http://irnyasereg.hu/>, letöltés dátuma: 2017. június 8.

11 Porkoláb Imre. A hibrid hadviselés elleni stratégia felderítő vonatkozásai. Felderítő Szemle, XIV. évfolyam, 2. szám. 2015. június <http://knbsz.gov.hu/letoltes/fsz/2015-2.pdf> (Letöltés dátuma: 2017. június 8.), valamint Marzalik, Peter. NATO Preparation For Russia's Hybrid Warfare <http://www.iar-gwu.org/content/nato-preparation-russia%E2%80%99s-hybrid-warfare> (Letöltés dátuma: 2017. június 8.)

12 MH 2. vitéz Bertalan Árpád Különleges Rendeltesű Ezred. Honvédelem.hu. [http://www.honvedelem.hu/szervezet/mh\\_2\\_kulonleges\\_rendeltesu\\_ezred](http://www.honvedelem.hu/szervezet/mh_2_kulonleges_rendeltesu_ezred) (Letöltés dátuma: 2017. június 8.)

technikusokat képeztek ki, valamint a rendészeti feladatok ellátásának nagyobb hatáskörrel való elérése érdekében megkezdődött a kutyás és a motoros rendész járőrök képzése is. Az MH KRK alapvető feladatai közé tartozik – a Magyar Honvédség katonai rendjének és fegyelmének fenntartása mellett – Magyarországon a kijelölt katonai objektumok és személyek védelme, a katonai rendészeti és gépjármű-baleseti helyszínelő tevékenység ellátása, a katonai delegációk és az ország területén áthaladó katonai erők kísérése, biztosítása, forgalomszabályozása, valamint a nemzetközi missziókban a katonai rendőri (Military Police) feladatok ellátása. Ezek a feladatok egyre nagyobb hangsúlyt kapnak napjaink átalakuló békeműveleteinek szerepvállalásai között, ennek megfelelően a nemzetközi missziókban való fokozottabb részvételhez szükséges képességbővítések és fejlesztések kiemelt prioritással rendelkeznek.<sup>13</sup>

A tavasz folyamán az MH 86. Szolnok Helikopter Bázisra megérkeztek azok a cseh repülőgépek, melyek leváltják a jelenlegi 10 darabos, előregedett JAK–52-es kiképző repülőgép flottát. Az összesen nyolc repülőgép (4 darab kétüléses ZLIN Z–242L típusú kiképző, illetve 4 darab négyüléses ZLIN Z–143LSi típusú felderítő és futár repülőgép) műszerezettségére alapján nemzetközi légi forgalomban is részt tud venni. Hatótávolságuk 800 kilométer, egy feltöltéssel 4 órát képesek repülni.

A 2016-os nyílt közbeszerzési eljárás során a legkedvezőbb ajánlatot a cseh ZLIN Aircraft nyújtotta be. A nettó 363 millió forintos beszerzés a gépeken felül tartalmazza a pótalkatrészeket, tartozékokat, az állomány át- és kiképzését is. A hajózó és a műszaki állomány Csehországban már megkapta a szükséges átképzést, sikeres vizsgát tett. Januárban Szolnokra megérkezett az a kiképző repülőgép is, amely az állomány felkészülését segíti.<sup>14</sup>

A JAK–52-es típusú repülőgépek hadrendből való kivonása már megkezdődött. Ezeket a honvédség értékesíteni kívánja, az ebből befolyó összeg pedig a honvédségi eszközbeszerzések és fejlesztések keretösszegét fogja emelni.

A könnyű Zlinek és a Gripen vadászbombázók közti lépcsőfokot jelentő kiképző-, gyakorlógépek típusát még nem választottuk ki.

A Magyar Honvédségben a repülő- és helikopterpilóta-utánpótlásának vonatkozásában – a kanadai NFTC-program keretszerződésének közelgő lejártával – a jövő évtől a Nemzeti Közszolgálati Egyetem veszi át a kiképzési feladatot. A helikopterpilóták utánpótlására a honvédség már idén februártól tanfolyamrendszerű képzést indított.<sup>15</sup>

2017. május 20-án visszaérkezett Magyarországra az Oroszországban nagyjavításon átesett négy Mi–17-es típusú közepes szállítóhelikopter. A gépeket 2016 nyarán szállították a Vertoljoti Rossziji céghez Novoszibirszkbe, ahol a legmagasabb műszaki tartalmú felújításon estek át. A mintegy 4 milliárd forint értékű felújítás nyomán a gépek nyolc évig vagy 2000 repült óra erejéig alkalmazhatók. A típusból az idei évben még egy példány felújítása kezdődik meg.

13 MH Katonai Rendészeti Központ. Honvédelem.hu. [http://www.honvedelem.hu/szervezet/mh\\_krk](http://www.honvedelem.hu/szervezet/mh_krk) (Letöltés dátuma: 2017. június 8.)

14 Korszerű cseh gépekre cseréli a Honvédség a Jak–52-eseket. MTI. <http://www.origo.hu/itthon/20170224-a-hatarorizetet-is-segithetik-a-magyar-honvedseg-uj-repuloi.html>. (Letöltés dátuma: 2017. június 8.)

15 Uo.

Az évek óta földön álló Mi-24-es forgószárnyasok ügyében a kormány döntése értelmében a 2017-es költségvetésről szóló törvény módosításával, 10 milliárd forint pluszforrás biztosításával a tervek szerint megkezdődik legalább hat darab, a típus hazánkban legfiatalabb tagjának számító P alváltozat nagyjavítása.<sup>16</sup>

A felújítások mellett a helikopter beszerzések továbbra is szerepelnek a Zrínyi 2026 programban.

### *A jogszabályok és stratégiák adaptációja*

A megváltozott biztonsági környezet nemcsak új feladatokat és kihívásokat állítot, de szükségessé tette a jogszabályi környezet áttekintését, felülvizsgálatát. Az Országgyűlés a kormány kezdeményezésére terrortámadás közvetlen veszélye vagy terrortámadás esetén, meghatározott időre *terrorveszélyhelyzetet* hirdet ki, ezzel egyidejűleg felhatalmazza a kabinetet rendkívüli intézkedések bevezetésére. A terrorveszélyhelyzet kihirdetéséhez parlamenti kétharmad kell.

Magyarország Alaptörvényének hatodik módosítása (2016. június 14.) kimondja:<sup>17</sup>

„(3) A Kormány rendeletben a terrorveszélyhelyzet kihirdetésének kezdeményezését követően a közigazgatás, a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek és a nemzetbiztonsági szolgálatok szervezetét, működését és tevékenysége ellátását érintő törvényektől eltérő, valamint sarkalatos törvényben meghatározott intézkedéseket vezethet be, amelyekről a köztársasági elnököt és az Országgyűlés tárgykör szerint feladat- és hatáskörrel rendelkező állandó bizottságait folyamatosan tájékoztatja. Az így bevezetett intézkedések hatálya az Országgyűlés terrorveszély helyzet kihirdetésére vonatkozó döntéséig, de legfeljebb tizenöt napig tart.

(5) A Magyar Honvédséget a (3) bekezdés szerinti intézkedések hatályossága és a terrorveszély helyzet idején akkor lehet felhasználni, ha a rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok alkalmazása nem elegendő.”

Siklósi Péter védelempolitikáért és védelmi tervezésért felelős helyettes államtitkár vezetésével 2016. november végén munkacsoport alakult több minisztérium és a szakszolgálatok részvételével a nemzeti biztonsági stratégia felülvizsgálatára. A munkacsoport mandátuma: „Magyarország megváltozott biztonsági környezetére, a tömeges bevándorlásra és a terrorveszély erősödésére, valamint a Magyar Honvédség megváltozott feladatrendszerére” tekintettel a nemzeti biztonsági stratégia felülvizsgálata és javaslat készítése a módosítására az érintett miniszterek számára.<sup>18</sup>

16 Baranyai Gábor: Megérkeztek a felújított honvédségi helikopterek. Magyar Idők. <http://magyaridok.hu/belfold/megerkeztek-felujitott-honvedsegi-helikopterek-1726519/> (Letöltés dátuma: 2017. június 8.)

17 Magyarország Alaptörvényének hatodik módosítása (2016. június 14.) [http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy\\_doc.cgi?docid=A1600614.ATV&timeshift=ffffff4&txreferefer=00000001.TXT](http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1600614.ATV&timeshift=ffffff4&txreferefer=00000001.TXT) (Letöltés dátuma: 2017. június 7.)

18 57/2016. (XI. 24.) HM–MvM–BM–KKM együttes utasítás a Nemzeti Biztonsági Stratégia felülvizsgálatára létrehozott munkacsoportról [https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy\\_doc.cgi?docid=A16U0057.HM&timeshift=ffffff4&txreferefer=00000001.TXT](https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A16U0057.HM&timeshift=ffffff4&txreferefer=00000001.TXT) (Letöltés dátuma: 2017. június 7.)



A rendszerváltást követő időszak legnagyobb hazai védelmi fejlesztési programja zajlik, melyben a technikai fejlesztések mellett szerepel a honvédség személyi állománya anyagi és erkölcsi megbecsülésének biztosítása, az önkéntes tartalékos rendszer újrászervezése, ennek érdekében toborzókampányok indítása, valamint a Honvédelmi Sportszövetség felállítása (a honvédelemhez kapcsolódó sportágak felkarolása érdekében, illetve országos lőtérfejlesztés) a honvédelmi nevelés megerősítése, ennek részeként egyfajta kadétrendszer kialakítása, melyet a honvédelmi ösztöndíjprogram tesz teljessé.

A haderő-fejlesztési tervek között első helyen a *katonai* szerepel az egyéni felszerelés javításával, kiemelt fontosságú a légierő erősítése, a légvédelmi, a földi, valamint a tüzérképessegek fejlesztése mellett a vezetési és irányítási rend korszerűsítése. A katonai légtérellenőrzés alrendszerét alkotó radarrendszer a 2014–2015-ben hadrendbe állított RAT–31DL típusú eszközei mellett párhuzamosan modernizált eszközök is üzemelnek megbízhatóan, a medinai fixtelepítésű légtérellenőrző lokátor mellett működő mobil – réskitöltő szerepet is játszó – radareszközöket hamarosan újabb, nyugati rádiótechnikai felderítőeszközökkel kell felváltani.

A hagyományos katonai kihívások mellett a „virtuális térben zajló háborúk korában” elengedhetetlen a honvédség folyamatos fejlesztése. Ennek érdekében egy korszerű kibervédelmi központ fejlesztése is elkezdődött.

2016 végén, a Honvédelmi Minisztérium határvédelmi bázisok felépítéséről döntött a határkerítés mentén, a határvédelemhez szükséges logisztikai feltételek hatékony biztosítása érdekében, hiszen korábban a hódmezővásárhelyi laktanya volt az egyetlen logisztikai központja a Magyar Honvédségnek a 175 kilométeres magyar–szerb határ térségében. Az egyenként 150 személy elhelyezésére alkalmas határvédelmi bázisok Kelebián, Bácsalmáson, Madarason és Hercegszántón létesültek. A hálókörletek mellett mosdók, étkező és szabadidős helyiség, valamint konditerem áll a honvédek rendelkezésére. A bázis minden helyisége fűthető és légkondicionálóval felszerelt.

### *A jövő feladatainak rövid összefoglalása*

Feladatunk az alapvetően 3. generációs struktúra újragondolása a 4. generációs kihívások fényében, hisz a negyedik generációs hadviselésben felértékelődik a jelentősége olyan képességeknek, mint például egy korszerű és professzionális CIMIC–PSYOPS vagy a kibervédelem. Ennek megfelelően törekedni kell az ilyen típusú képességek érvényesülésre mind a haderő tervezése, mind a vezetés-irányítás terén. A haderő szervezése mellett szintén a negyedik generációs kihívásokhoz kell igazítani a kiképzést és felkészítést mind az egyéni és kollektív szinten, mind a parancsnokok felkészítése során.

Ezek mellett, gondolkodásmódbeli váltás szükséges a vezetés és felkészítés minden szintjén. Erősíteni kell a feladatorientált és a decentralizált vezetés alkalmazását, mint erősokszorozó tényezőt.

A leendő vezetőket arra kell felkészíteni, hogy egy meghatározhatatlan képlékeny környezetben is képesek legyenek a megfelelő döntés meghozatalára.

Mindeközben tudatosan szemünk előtt kell tartani, hogy a negyedik generációs hadviselés megjelenésével egyidejűleg nem tűnt el a harmadik generációs hadviselés, sőt sokszor a második generáció jellemzői is meghatározóak lehetnek. Ez azt jelenti, hogy mind a parancsnokoknak, mind a beosztott állománynak készen kell állnia akár egyik, akár másik hadviselési mód mentén megvívni a nemzet harcait.

#### FELHASZNÁLT IRODALOM

- 47/2016. (VIII. 31.) HM utasítás egyes honvédelmi miniszteri utasítások módosításáról  
[http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy\\_doc.cgi?docid=A16U0047.HM&timeshift=ffffff4&txrefere=00000001.TXT](http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A16U0047.HM&timeshift=ffffff4&txrefere=00000001.TXT)
- 57/2016. (XI. 24.) HM–MvM–BM–KKM együttes utasítás a Nemzeti Biztonsági Stratégia felülvizsgálatára létrehozott munkacsoportról  
[https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy\\_doc.cgi?docid=A16U0057.HM&timeshift=ffffff4&txrefere=00000001.TXT](https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A16U0057.HM&timeshift=ffffff4&txrefere=00000001.TXT)
- 72/2016. (XII. 23.) HM utasítás az önkéntes tartalékosok területvédelmi feladatokra történő felkészítését végző szervezetek átalakításával és a területvédelem járási szintű feladatrendszerével összefüggő szervezési feladatokról, valamint egyes honvédelmi miniszteri utasítások módosításáról  
[https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy\\_doc.cgi?docid=A16U0072.HM&timeshift=ffffff4&txrefere=00000001.TXT](https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A16U0072.HM&timeshift=ffffff4&txrefere=00000001.TXT)
- Baranyai Gábor: Megerkeztek a felújított honvédségi helikopterek. Magyar Idők  
<http://magyaridok.hu/belfold/megerkeztek-felujitott-honvedsegi-helikopterek-1726519/>
- Besenyő, János: Low-cost attacks, unnoticeable plots? Overview on the economical character of current terrorism, Strategic Impact Volume 62, Issue 1, pp. 83–100. (2017)  
<https://www.cceol.com/search/article-detail?id=531307>
- MH 2. vitéz Bertalan Árpád Különleges Rendeltetésű Ezred. Honvédelem.hu  
[http://www.honvedelem.hu/szervezet/mh\\_2\\_kulonleges\\_rendeltetesu\\_ezred](http://www.honvedelem.hu/szervezet/mh_2_kulonleges_rendeltetesu_ezred)
- MH Hadkiegészítő, Felkészítő és Kiképző Parancsnokság. 2016. Honvédelem.hu  
[http://www.honvedelem.hu/szervezet/mh\\_hadkiegeszito\\_felkeszito\\_es\\_kikepzo\\_parancsnoksag](http://www.honvedelem.hu/szervezet/mh_hadkiegeszito_felkeszito_es_kikepzo_parancsnoksag)
- MH Katonai Rendészeti Központ. Honvédelem.hu  
[http://www.honvedelem.hu/szervezet/mh\\_krk](http://www.honvedelem.hu/szervezet/mh_krk)
- Kiss Álmos Péter: A negyedik generációs konfliktusok jellemzői és tapasztalatai.  
[https://www.academia.edu/1390043/A\\_negyedik\\_gener%C3%A1ci%C3%B3s\\_konfliktusok\\_jellemz%C5%91i\\_%C3%A9s\\_tapasztalatai](https://www.academia.edu/1390043/A_negyedik_gener%C3%A1ci%C3%B3s_konfliktusok_jellemz%C5%91i_%C3%A9s_tapasztalatai)
- Kiss Álmos Péter: Biztonsági kihívások és veszélyek az új Európában. In Nemzeti művelődés egységesülő világ. (Szegedy-Maszák Mihály főszerk). Budapest, Nap Kút Kiadó, 2010. ISBN 978-963-263-142-4 pp. 316–332.
- Magyarország Alaptörvényének hatodik módosítása (2016. június 14.)  
[http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy\\_doc.cgi?docid=A1600614.ATV&timeshift=ffffff4&txrefere=00000001.TXT](http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1600614.ATV&timeshift=ffffff4&txrefere=00000001.TXT)
- Marzalik, Peter. NATO Preparation For Russia's Hybrid Warfare.  
<http://www.iar-gwu.org/content/nato-preparation-russia%E2%80%99s-hybrid-warfare>
- Korszerű cseh gépekre cseréli a Honvédség a Jak-52-eseket. MTI.  
<http://www.origo.hu/itthon/20170224-a-hatarorizet-et-is-segithetik-a-magyar-honvedseg-uj-repuloi.html>
- Porkoláb Imre. A hibrid hadviselés elleni stratégia felderítő vonatkozásai. Felderítő Szemle, XIV. évfolyam, 2. szám. 2015. június <http://knbsz.gov.hu/hu/letoltes/fsz/2015-2.pdf>